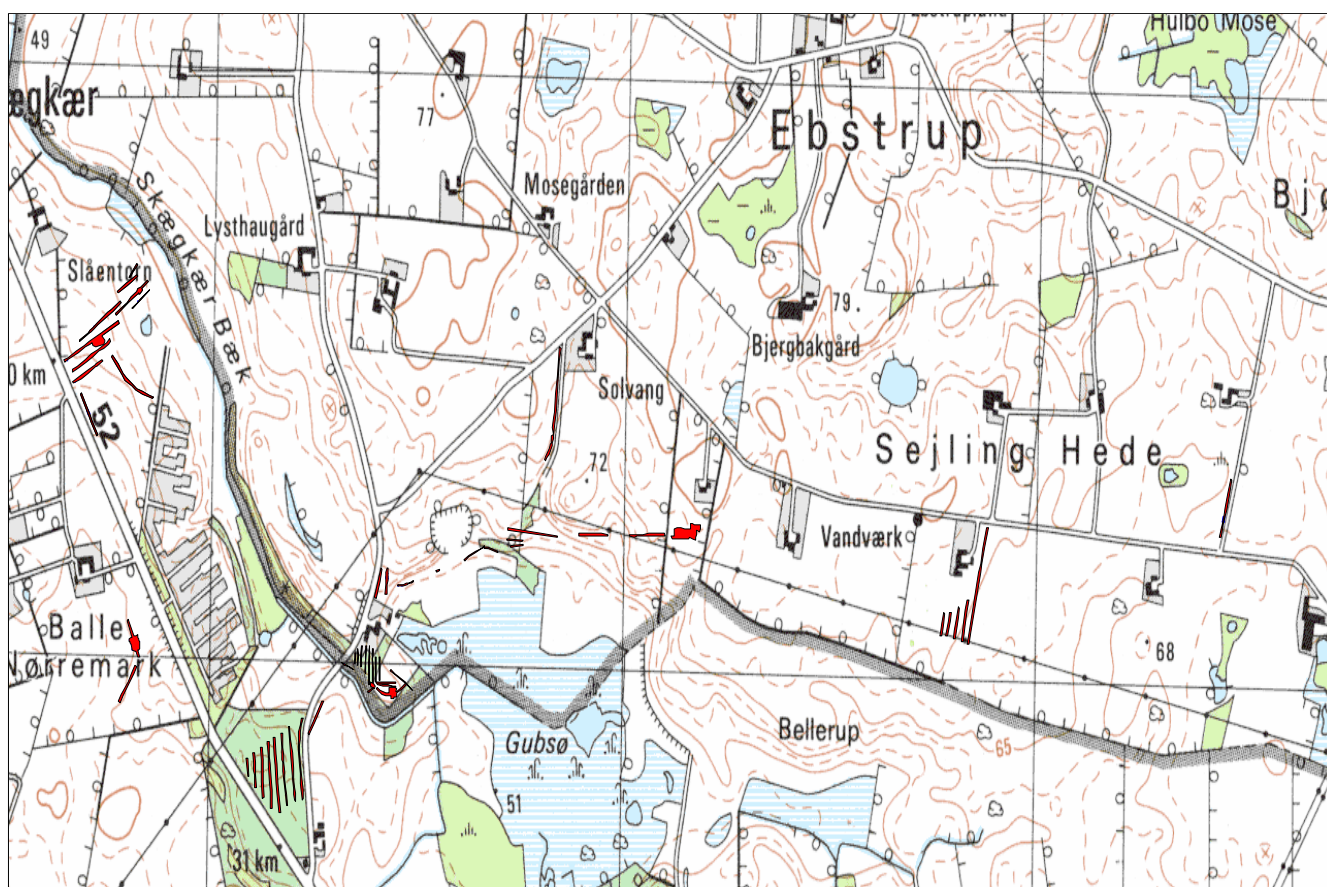

Staderapport for forundersøgelse ved Sejling Hedevej - 7. etape på motorvejen Funder – Hårup

Journalnummer: SIM 41/2009 7. etape
Sted: Motorvejen Funder-Hårup
Deletape: Sejling Hedevej
SB Stednummer: 13.03.07-12
Kulturstyrelsen j.nr.: 2009-7.24.02/SIM-0009

Matr. nr.:3f, 7d, 11c
Ejerlav: Sejling By, Sejling
Sogn: Sejling
Herred: Hids
Gl. Amt: Viborg

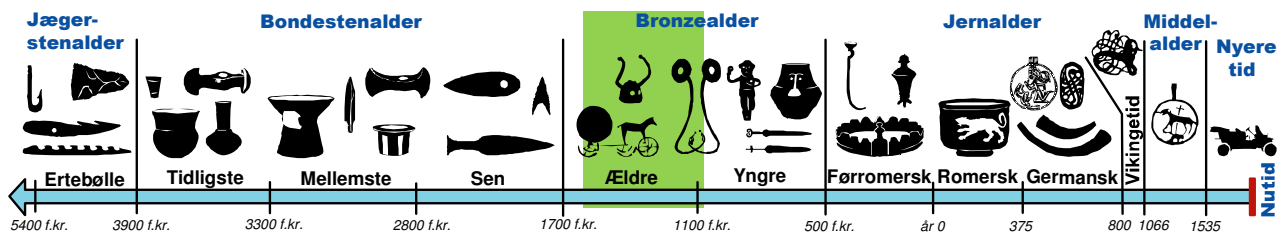

På ovenstående kort er søgegrøfterne fremhævet med rødt (baggrundskort: Kort og Matrikelstyrelsens 4cm kort).

Resume: Prøvegravning af mindre arealer på ca. 2 km lang strækning. Der blev fundet enkelte kogegruber på mange af arealerne. Desuden blev der to steder fundet små teglovne. Ovnene skal sandsynligvis dateres til 1800 tallet. Herudover en brandgrav fra tidlig ældre romersk jernalder. To steder blev der fundet henholdsvis et og to velbevarede treskibede huse. Husene dateres alle til ældre bronzealder.

Indhold

Indledning.....	3
Undersøgelsens resultater	3
Topografi	7
Fortidsmindelandskabet.....	7
Udgravningsdata.....	8
Metode	8
Fremtidigt arbejde.....	8

Tidslinje med de identificerede perioder. Grønt markerer bronzealder husenes sandsynlige datering.

Indledning

Forud for anlæggelse af motorvej mellem Funder og Låsby har Silkeborg Kulturhistoriske Museum lavet omfattende, systematiske prøvegravninger i traceet.

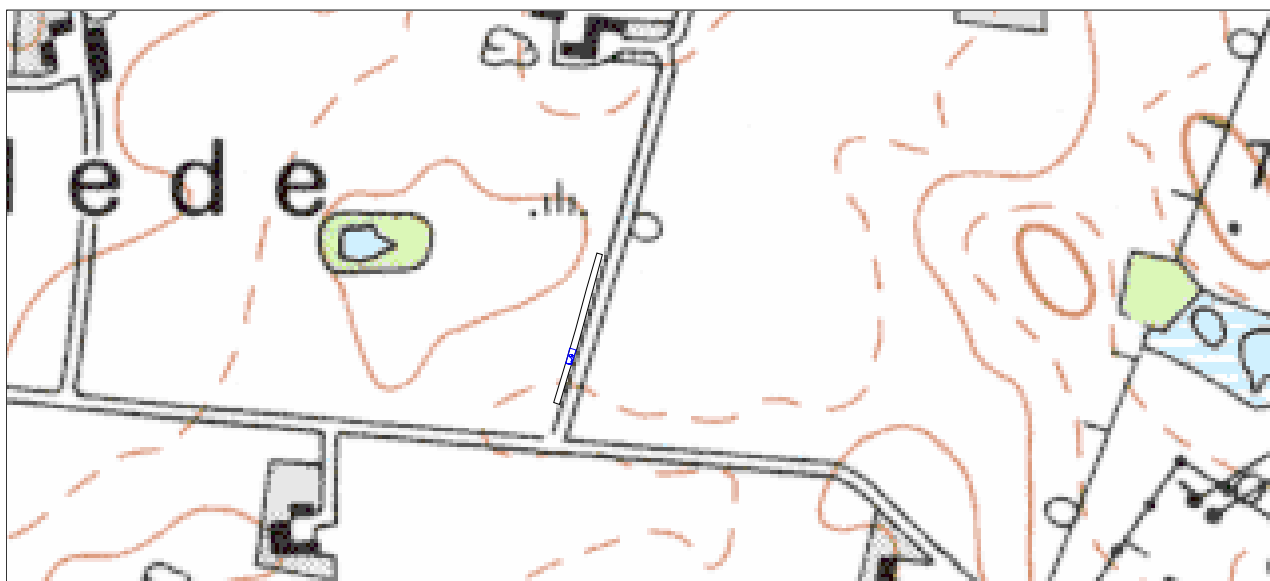
I marts måned, 2012 blev der gravet på flere mindre arealer forud for flytning af naturgasledningen.

Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, i dette tilfælde Vejdirektoratet, Thomas Helsteds Vej 11, Postboks 529, 8660 Skanderborg. Al korrespondance er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Kulturhistoriske Museum og Kenneth Holme Poulsen, Vejdirektoratet.

Undersøgelsens resultater

Matr. nr. 7d, Sejling, Sejling By

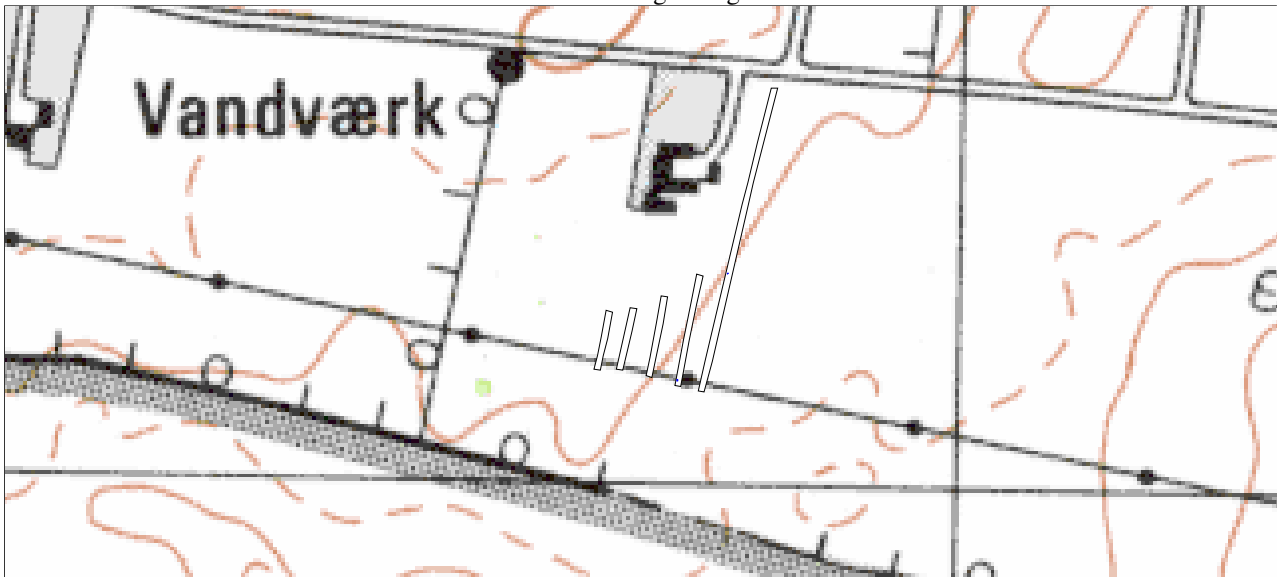
På en relativ flad mark blev der øst for en lille mose, udlagt en enkelt søgegrøft (F 6306). I grøften blev fundet spor efter omfattende teglbrænding, A 7206 - 08. Der er sandsynligvis tale om en lille teglovn anlagt i forbindelse med husbyggeri. Ifølge nuværende ejer af Bjørnholdtvej 3, brændte man selv stenene til ejendommen, da den blev bygget i 1889. Det er derfor muligt, det netop er denne ovn, vi er stødt på.

Figur 1. Søgegrøft på matr. nr. 7d med lille teglovn.

Matr. nr. 11c Sejling, Sejling By

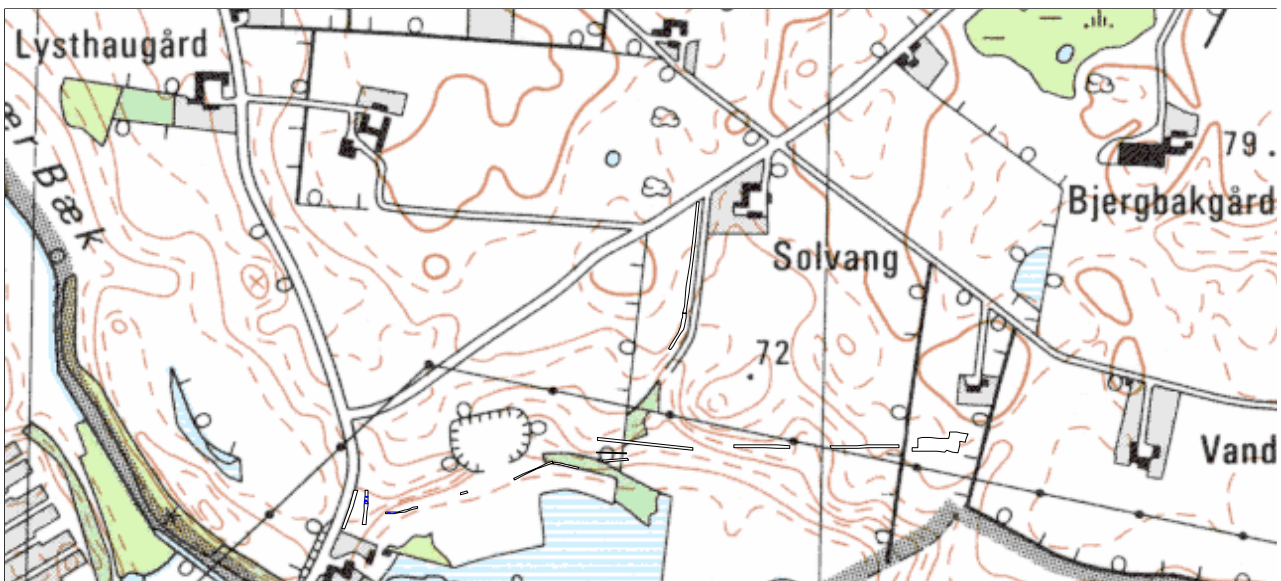
På et svagt hældende terræn blev der udlagt i alt fem søgegrøfter, F 6307 – 6311, ud over en mulig grube, A7209, og en kogegrube A 7210, blev der intet fundet.

Figur 2. Søgegrøfter på matr. nr. 11c.

Matr. nr. 3f, Sejling, Sejling By

I et meget kuperet terræn og på let skrånende terræn ned mod Gub Sø blev der udlagt 12 søgegrøfter, F 6312 - 6323. Kun i to af søgegrøfterne fremkom der anlæg. I F 6319, var der spor efter omfattende teglbrænding. Igen må sporene tolkes som resterne af en lille teglovn, A 7224 - 7229. I grøften øst for F 6319 blev fundet tre kogegruber, A 7230 - 32. Alle øvrige søgegrøfter var fundtomme.

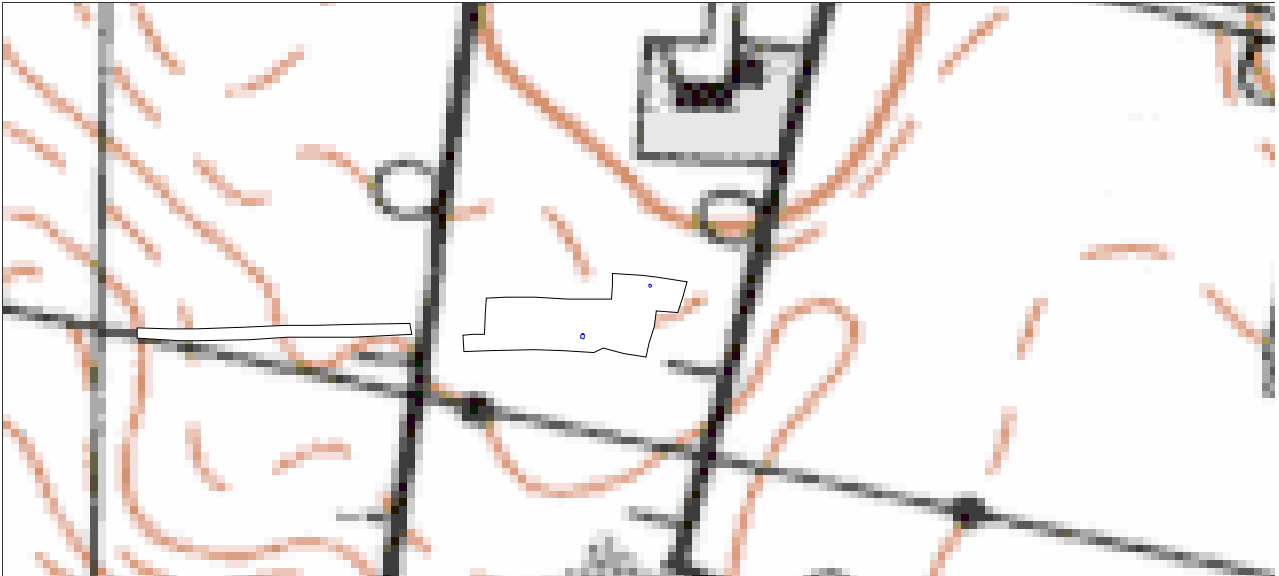

Figur 3. Søgegrøfter på matr. nr. 3f.

Matr. nr. 10b, Sejling, Sejling By

Areal beliggende på sydvendt svag, skråning. Syd for det berørte areal blev der i december 2010 udgravet en boplads med tre hustomter, enkelte affaldsgruber og mange kogegruber (SIM 36/2010). Det blev derfor besluttet at muldafrømme hele det berørte areal. Resultat var dog skuffende, da der kun blev fundet to mindre affaldsgruber, A 7233 og 7234.

I en af gruberne, A 7233, blev der fundet dele af en kværnsten, X5215. I begge gruber blev fundet keramik, X 5213 - 14.

Figur 4. Felt med to mindre affaldsgruber på matr. nr. 10b.

Matr. nr. 10b og 10g Balle, Balle By

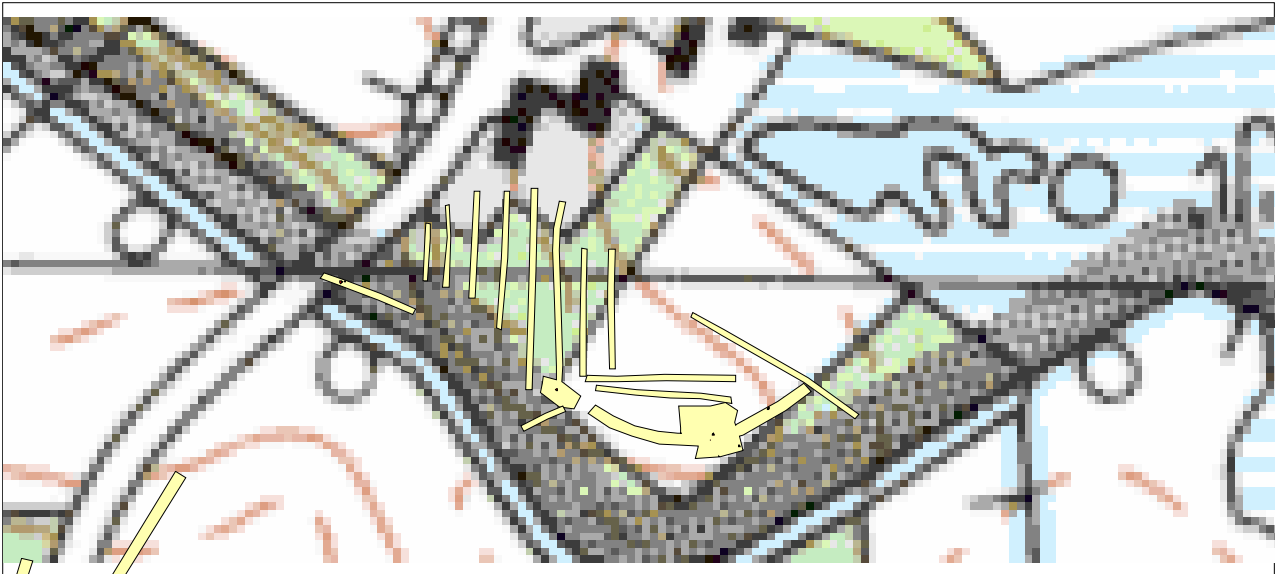
I et kuperet terræn ned mod fugtigere, lavere liggende arealer blev der udlagt i alt ni søgegrøfter (otte på matr. nr. 10g og en enkelt på matr. nr. 10b). Kun på arealet mod vest var der anlæg i form af fem koge-gruber, A 7307 – 11, der fordeler sig jævnt over arealet.

Figur 5. Matr. nr. 10g mod vest og matr. nr. 10b mod øst.

Matr. nr. 3e Sejling, Sejling By

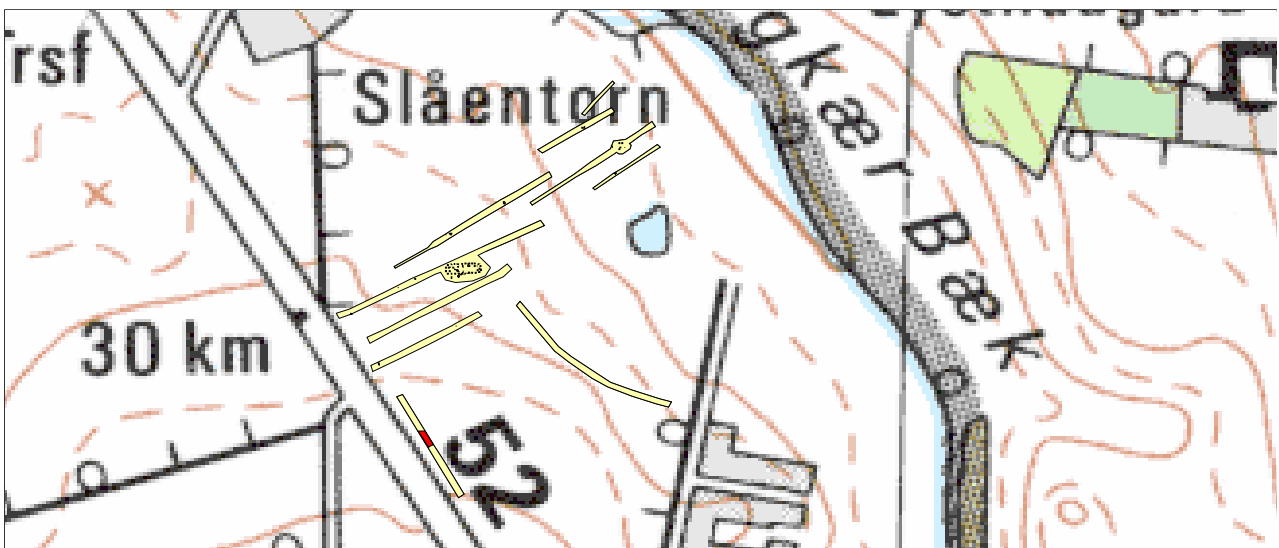
På et syd og sydøst vendt næs der mod vest og sydvest falder brat ned mod Skægkær Bæk, blev der udlagt 14 søgegrøfter og lavet to mindre udvidelser, F 6343 – 56. På næsset og ved foden af næsset blev fundet i alt fire koge-gruber, A 7212 – 13 og A 7216 – 17. På den sydøstlige del af næsset, tæt ved hvor terrænet begynder at falde brat, blev fundet en brandgrav, A 7215, og en grube, A 7214, med skår. Bedømt ud fra den fundne keramik skal begge dateres til en tidlig del af ældre romersk jernalder (0 Kr. fødsel – 200 e. kr. fødsel). Der blev lavet udvidelser omkring graven, men der fremkom ikke yderligere grave.

Figur 6. Matr. nr. 3e med søgegrøfter og større felt hvori blev fundet en brandgrav.

Matr. nr. 11b Balle, Balle By

På et jævnt terræn, der mod øst skråner ned mod Skægkær Bæk, blev der fundet to koncentrationer af bopladsspor. Vestligst, på en svag skråning, blev der fundet et ca. 22 m langt og 7 m bredt,

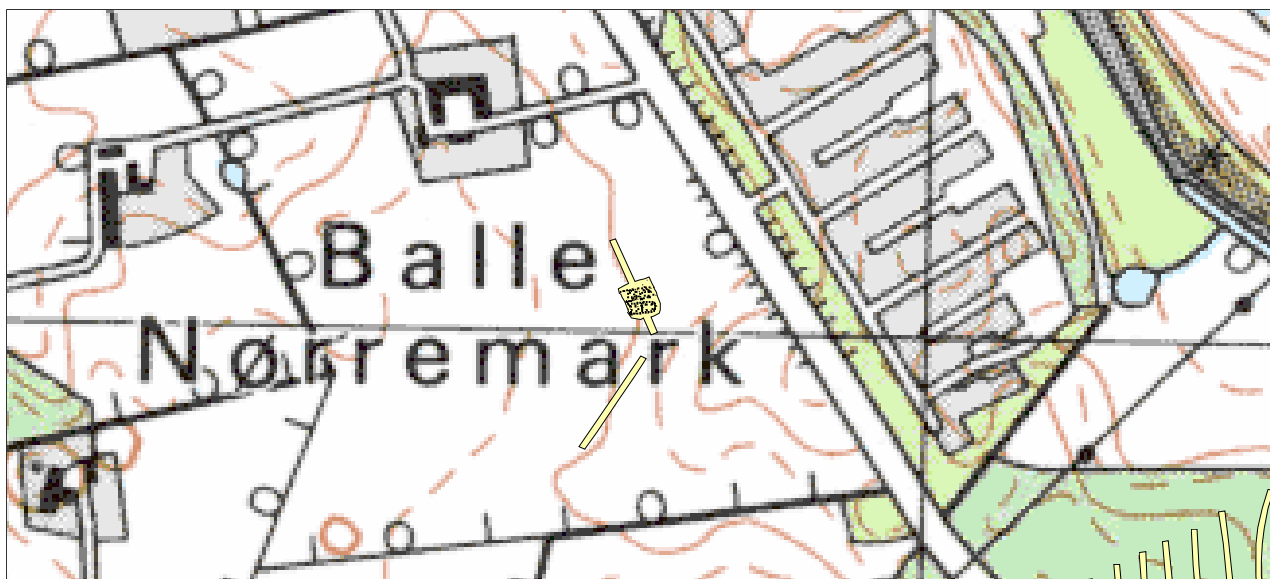
Figur 7. Matr. nr. 11b med langhus fra ældre bronzealder.

treskibet langhus fra ældre bronzealder (1500 – 1100 f. Kr. fødsel). Huset virker meget velbevaret. Umiddelbart syd for huset blev der i toppen af en mindre affaldsgrube fundet et skår fra et retvægget bæger med vandrette vinkellinjer, der skal dateres til sen enkeltgravskultur (2800 – 2400 f. Kr. fødsel). Mod øst på en mindre ”pukkel”, beliggende ned mod et lavt, fugtigt engområde, blev der fundet bopladsspor i form af spredte bopladsspor og to parallelle, NV-SØ orienterede stolperækker.

Spredt omkring på arealet blev der fundet kogegruber og mulige gruber. Der blev udlagt i alt 10 søgegrøfter (F 6324 – 33).

Matr. nr. 17a Balle, Balle By

På kanten af et plateau, på let skrånende terræn blev der fundet mindst to treskibede langhuse fra ældre bronzealder (1500 – 1100 f. Kr. fødsel). På grund af traceets ringe størrelse er kun den

Figur 8. Matr. nr. 17a med de to hustomter fra ældre bronzealder.

østlige del af begge huse frilagte. Den frilagte del af det nordligste hus måler ca. 18 x 7,1 m, mens den frilagte del af det sydlige hus måler ca. 18 x 7,2 m. I og øst for det nordligste hus kan der måske udskilles et tredje hus. Det virker uregelmæssig og ikke så godt bevaret. Tilføjer man imidlertid de stolpehuller vi i 2010 fandt ved en udgravning (SIM 35/2010) i et tilgrænsende felt, kan der anes konturerne af et ca. 25 m langt hus med uregelmæssigt satte tagstolpesæt. Der blev udlagt tre søgegrøfter (F 6357 – 6359).

Topografi

Se beskrivelse under de enkelte matrikelnumre.

Fortidsmindelandskabet

Beskrivelsen af fortidsmindelandskabet koncentrerer sig om den østlige del af området, hvor husene fra ældre bronzealder er fundet. Cirka 250 – 300 vest – sydvest for de to huse på matr. nr. 17a, Balle er registreret syv gravhøje. De er alle overpløjede, og der er ikke oplysninger om fund fra nogen af højene. Højene lader til at være sløjfet for en del år siden. Muligheden for at der blandt de syv sløjfede høje, har været en eller flere høje opført i bronzealderen kan ikke udelukkes.

250 nordøst for husene er der fundet resterne af en bronzehalsring fra ældre bronzealder (130301 – 136). Der er sandsynligvis tale om et offerfund eller dele heraf. Huset fra ældre bronzealder på matr. nr. 11b Balle er beliggende godt 375 m nord for, hvor halsringen er fundet. Sammenholder man de to ny pladser med huse fra ældre bronzealder med de huse, bl.a. fra ældre bronzealder vi fandt ved en udgravning i 2010 (SIM 35/2010 Balle Nørreemark), og med de tilsyneladende mange huse, også fra bronzealderen, der blev fundet ved prøvegravning i 2010, syd for matr. 17a, så tegner der sig billedet af et område med en forholdsvis tæt bebyggelse i især ældre bronzealder, og med fortsat bebyggelse i yngre bronzealder.

Udgravningsdata

Sagen er journaliseret på Silkeborg Museum som SIM 41/2009, Sejling Hedevej, 7. etape.

Sagsansvarlige for bygherre er Kenneth Holme Poulsen.

Ansvarshavende, på museet som har stået for den indledende korrespondance er Peter Mohr Christensen.

Prøvegravningen blev påbegyndt den 14/3 2012 og afsluttet den 18/4 2012.

Den daglige ledelse er foretaget af arkæolog Kurt Glintborg Overgaard, assisteret af arkæolog Poul Christian Mikkelsen.

Udgravningens resultater er registreret løbende, og foreligger efter endt beretningsarbejde til fremvisning på museet ved anmodning. Materialet består af digitale feltplaner med notater, fysiske snittegninger på folie, samt digitale fotos.

Naturvidenskabelige rapporter og listemateriale eksporterede fra M.U.D. (Museernes Udgravnings Data), foreligger desuden i sagsmappen, og / eller i den digitale sagsmappe.

Metode

Entreprenørarbejdet er foretaget af Christians Anlæg & Løgager Entreprenør A/S. Muldjord og råjord er holdt adskilt, så den opgravede jord kan lægges tilbage i korrekt rækkefølge, efter undersøgelsen. Dette skulle sikre en optimal dyrkbarhed, når vi ser bort fra den rent strukturelle skade en 4 meter bred rende i 25-50 centimeters dybde repræsenterer, selvom vi har søgt at komprimere bedst muligt.

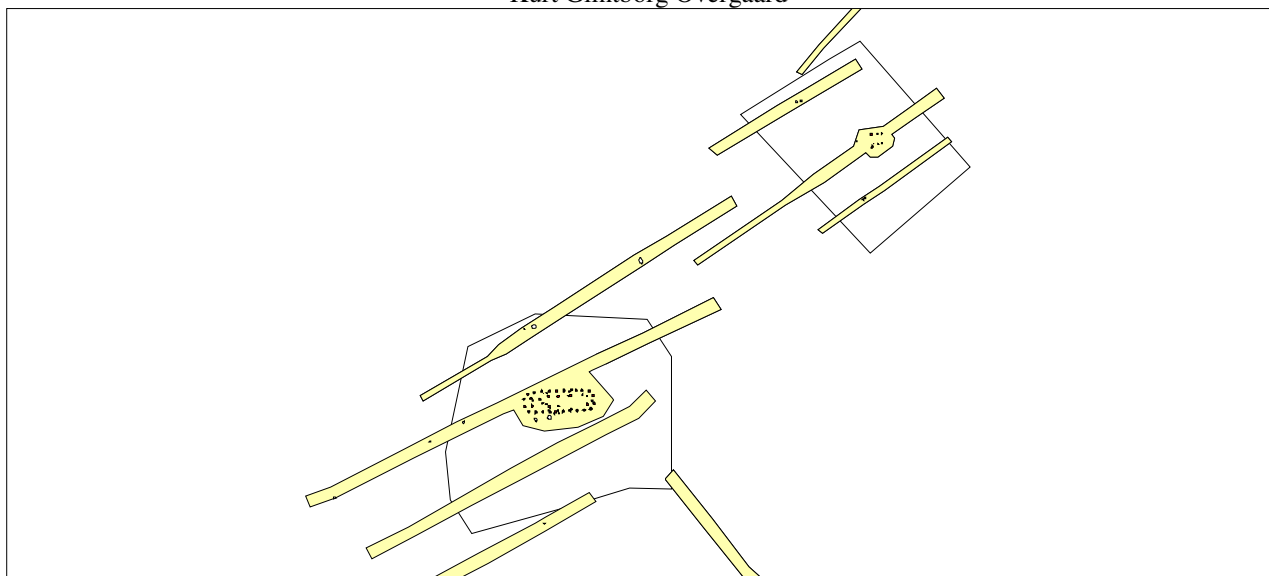
Anlægsspor og forstyrrelser er indmålt med differentiell GPS, og dette materiale ligger til grund for de her viste oversigtskort.

Fremtidigt arbejde

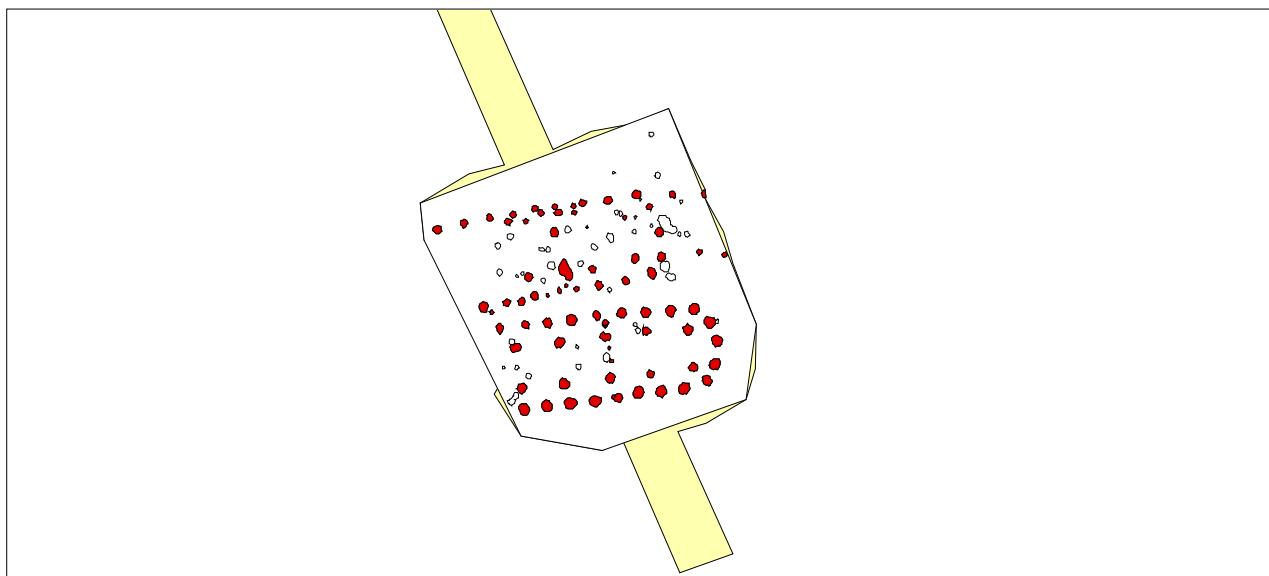
Museet ønsker at undersøge de fremkomne anlægsspor øst og vest for Viborgvej. Øst for Viborgvej drejer det sig om matr. nr. 11b Balle, Balle By, hvor der vest på arealet blev fundet et velbevaret hus fra ældre bronzealder samt bopladsspor fra den sene del af enkeltgravskulturen. Desuden ønskes området mod øst undersøgt, da der her er et mulig anden bygning på et areal med tegn på bopladssaktiviteter. Arealerne der ønskes udgravet dækker henholdsvis 3000 m^2 og 4500 m^2 dvs. i alt 7500 m^2 .

Vest for Viborgvej drejer det sig om matr. nr. 17a Balle, Balle By. Her er der fundet to sikre hustomter fra ældre bronzealder samt en mulig tredje, dårlig bevaret hustomt. Arealet der ønskes udgravet dækker ca. 500 m^2 .

På de øvrige arealer (matr. nr. 7d, Sejling, Sejling By, matr. nr. 11c Sejling, Sejling By, matr. nr. 3f, Sejling, Sejling By, matr. nr. 10b, Sejling, Sejling By, matr. nr. 10b og 10g Balle, Balle By og matr. nr. 3e Sejling, Sejling By), fremkom kun enkelte anlægsspor af interesse. De blev registreret og udgravet under prøvegravningen hvorfor arealerne nu frigives så Vejdirektoratet frit kan disponere over arealet.

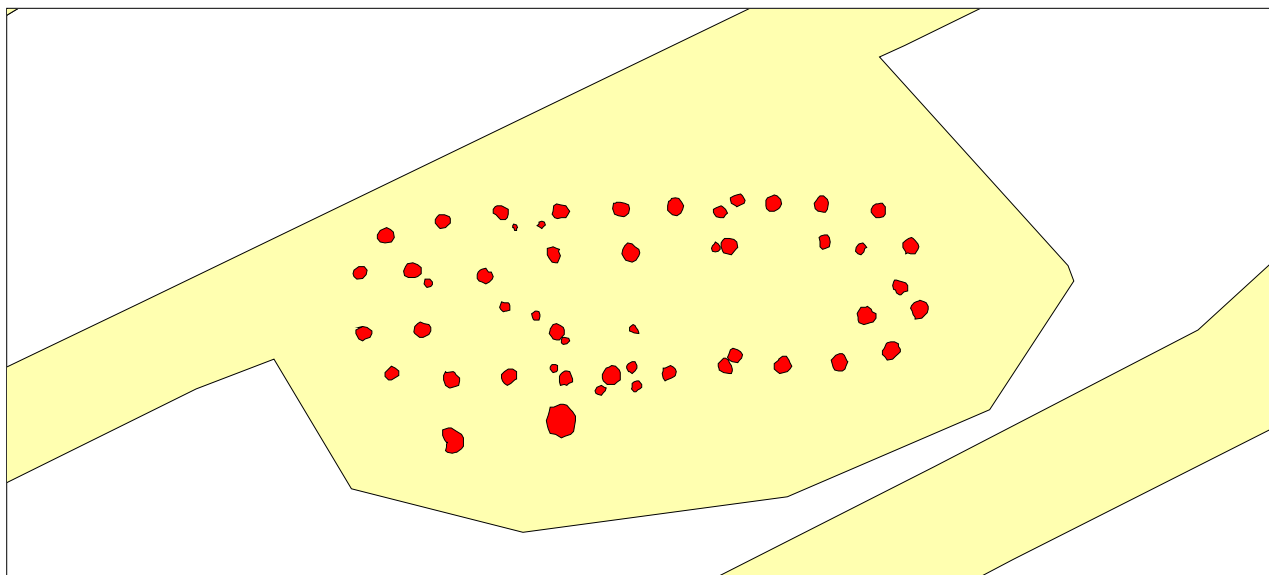
Figur 9. Arealerne øst for Viborgvej der ønskes udgravet.

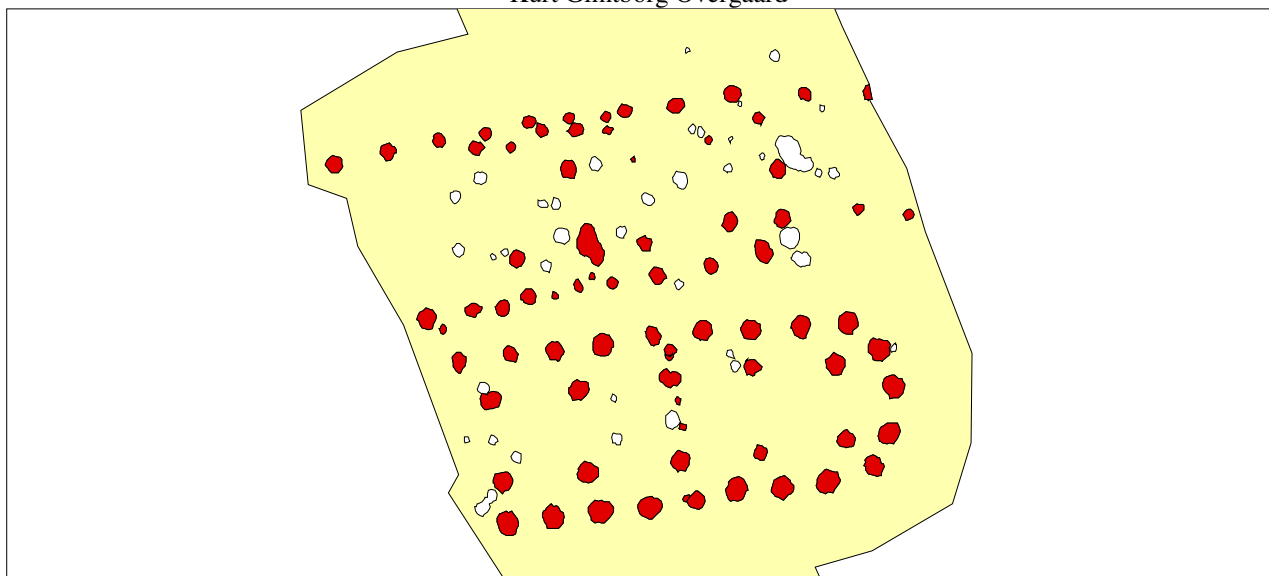
Figur 10. Arealet vest for Viborgvej der ønskes udgravet.

Figur 11. Mulig teglovn på matr. nr. 7d, Sejling.

Figur 12. Hustomt fra ældre bronzealder på matr. nr. 11b Balle.

Figur 13. To hustomter fra ældre bronzealder på matr. nr. 17a Balle.